

MOME DOKTORI ISKOLA/2009/BUDAPEST

BALLA DÓRA
KREATÍV EVOLÚCIÓ

DLA értekezés tézisei

Témavezető:

Molnár Gyula
Zsótér László

Kiindulás:

A tervezőgrafika az egyik legdinamikusabban fejlődő, változó művészeti ág, amely aktívan reagál a kor kihívásaira és lehetőségeire. Doktori tanulmányaimban a fő motivációm az volt, hogy ezeket a folyamatosan változó kommunikációs lehetőségeket kutassam, a kor aktuális kérdéseire adott válaszokat megértsem, analizáljam, ezáltal fejlesszem a saját válaszadási képességemet. A másik fontos szempont, hogy gyakorló elméleti és tervezést tanító oktatóként ezeket a tapasztalatokat folyamatosan át is tudjam adni, folyamatos, oda-vissza ható párbeszédet eredményezve. Az állandó tanulás és megismerés híve vagyok, ami szerint a világhoz való analitikus, kreatív hozzáállás a művészeti kommunikáció egyik legfontosabb, legkorszerűbb feladata. Ezért is választottam a kreativitás vizsgálatát, mint tervezőgrafika-specifikus fogalom, az értekezésem alapjául.

A mestermunka célja:

Mestermunkámban ennek a kreatív alkotási módszernek a bemutatását tűztem ki célul. A tervezési folyamatot az észlelés, a teremtés fázisain át végigvezetve, a szakma különböző műfajait, médiumait egyszerre kívántam prezentálni.

Az egyetemi tanulmányaim alatt kezdett foglalkoztatni az a gondolat, hogy hogyan lehet a tervezőgrafika kommunikációs lehetőségeit úgy használni, hogy a tervezői munka egyszerre legyen autonóm, felelősségteljes művészeti teremtés, és emellett tudatosan használja fel a grafikára jellemző sokszorosító médiumokat.

Henri Bergson munkásságát megismerve, az ő gondolatait építettem be az anyagba, hogy azt a folyamatot, ahogyan a művész látja és megéli a környezetének színtereit, a tervezőgrafika sokrétű műfaji megjelenítéseivel tegyem személyessé és sokak által átélhetővé. Az elmúlt időszak világossá tette, hogy a természeti környezet és a művészet által létrehozható valóság adhat csak segítséget a jelen kor emberének az élet emberhez méltó folytatásához. Munkámban, amely ennek a gondolkodási folyamatnak az elemeit és a végeredményét egyszerre tartalmazza, erre kívánom felhívni a figyelmet. A túlzottan materiális és mechanisztikus világkép miatt az ember elvesztette a szerves kapcsolódási pontokat azzal a közeggel, amelybe teremtődött, és amelynek szerves részét képezi. Ennek a szerves kapcsolódásnak a tudatos, az értelmező és a felelősségteljes visszaállítása nélkül az aktuális lehetőségeket kontroll nélkül kihasználó lény önmaga ellen fordul és elveszti a létehez szükséges életteret. Ez a kor legfontosabb problémája, és erre a művészet fel kell, hogy hívja a figyelmet. Ennek a gondolatnak a grafika nyelvén való megfogalmazása számomra nagyon fontos feladat. A grafika, mint műfaj, rendkívül hatásos tömegmédium. Komoly felelősségtudata kell, hogy legyen azért, hogy ezzel, mint lehetőséggel ne éljen vissza.

Erre hívom fel a figyelmet az értekezésben, és a mestermunkámban egyaránt. A tudatos, az eszközöket pozitív céllal használó aktív tartalomközvetítés tárgya számomra a természettel, a várossal való aktív együttélés, a teremtő, az alkotó, a javító szándék bemutatása.

Ebből a gondolkodásból alakult ki a három könyv, amelynek összefoglaló címe Henri Bergson *Kreatív Evolúció* című művéből lett kölcsönözve. Az anyag maga műfajilag nyitott, bemutatva ezzel a kortárs grafika médiumainak lehetőségeit: egyszerre egy könyvsorozat, grafikai mintakönyv, fontos gondolatokat közvetítő vizuális anyag. Külön-külön is önálló mindhárom rész, és együttesen tekintve a sorozat maga a tervezési folyamatot autonóm módon bemutató komplex mű. Tartalmát és megjelenését tekintve újdonság, egy komplex problémakörre nem a grafika hagyományos eszköztárát használtam fel, hanem egy vizuális gondolkodási sémát, egy lehetőséget ajánlok fel, amellyel a gondolkodás és a párbeszéd beindulhat. Ezért választottam az anyag végső műfajaként az ingyenes blog oldalakon való bemutatást.

Az mestermunkát kísérő értekezés felépítése:

A *Kreativitás a tervezőgrafikában* rész azokat a változásokat mutatja be, amelyek a legjellemzőbbek a tervezőgrafika helyzetére, dilemmáira a XXI. század elején. Ezen belül olyan jelenségekről írok, amelyek rendkívül fontosak a kortárs tervezőgrafika kódnyelvének megértésében, a korszerű, tudatos üzenetközvetítés elsajátításában. A kulcsszó a kreativitás, amely az összefogó címben is szerepel, ennek a vizsgálata a tervezőgrafika, a kommunikáció, és az oktatás függvényében. A kreativitás szó a szakma egyik legvitatottabb, legtöbb félreértést, legtöbb félreértelmezést okozó kifejezése, ezért is tartom rendkívül fontosnak a szakma specifikus vizsgálatát.

Az értekezés második fele az *0/0/0 dokumentumgyűjtemény*, amely a saját, az autonóm munkát kíséri. Ennek hármass tematikája: az optikai, az ornamentális és az organikus szempontok érvényesülése és hatása a kortárs vizuális tervezésre. Ez a három fogalom kapcsolja szerves egységbe a természetet, az észlelést és a teremtést. Olyan, a nyomtatott médiában ritkán szereplő munkák kerülnek bemutatásra az anyagban, amelyek nem kizárólag a tervezőgrafika területén, hanem más művészeti műfajokban és médiumokban is keresik azokat az összefüggéseket, amikor a három szempont egyike, vagy több is egyszerre, magát a tervezési, gondolkodási kódot alakítják ki. Ez egy speciális összefüggésrendszer, amelyben az organikus, természeti rendszerek, a mintateremtő szerveződések, vagy önszerveződések, és a látás, észlelés kapcsolatai adják meg a sajátos vizuális nyelvet a kódoláshoz, és a komplex ismeret, tudás nélkül a dekódolásuk nem lenne lehetséges, ehhez ad segítséget az anyag.

A harmadik rész a háromrészes sorozat, a mestermunka bemutatása. Az anyag megjeleníthetőségének széles spektruma mutatja be azt a lehetőséget és potenciált, amelyet a kortárs tervezőgrafika, mint vizuális nyelvezet képes átfogni és megjeleníteni.